

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Statenbrief Stand van zaken Klimaat centraal - op weg naar een klimaatneutrale provincie Utrecht (4e update)	TELEFOONNUMMER	+31652769536
DATUM	05-12-2023	E-MAILADRES	alexander.heusschen@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-2075818508-3698	DOMEIN/OPGAVE	SLO
VAN	Alexander Heusschen	TEAM	PL1
BIJLAGEN	Geen	PORTEFEUILLEHOUDER	Bakker

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

Graag informeren wij u opnieuw over de stand van zaken met betrekking tot twee klimaatgerelateerde moties:

- Motie 79 - 'Code Rood voor Klimaat, uitwerken op maat'
- Motie 100 - Klimaat centraal

Inleiding:

We delen met u de vierde update over de voortgang van het programma Klimaat centraal. Deze voortgangsrapportage gaat in op de maatregelen die wij nemen op het vlak van klimaatmitigatie. Dit is de vierde periodieke update.

Aleen met een coördinerende en intern/extern verbindende rol van de provincie kan worden bijgedragen aan meer focus en versnelling op de klimaatdoelstellingen; we halen deze doelen simpelweg niet als we op de huidige voet blijven doorgaan. Daarom heeft het programma Klimaat centraal de opdracht gekregen de ambtelijke coördinatie en samenwerking op klimaat(mitigatie) te intensiveren.

Het klimaatbeleid wordt in belangrijke mate bepaald door Europa en door nationale afspraken. De provincie heeft zich in 2019 gecommitteerd aan deze (inter)nationale klimaatdoelen: 49% CO₂-reductie in 2030 (ten opzichte van 1990) en klimaatneutraliteit in 2050. Deze doelen zijn later door het kabinet aangescherpt tot 55%. Het programma is erop gericht greep te krijgen én te houden op het behalen van de klimaatdoelen van de provincie Utrecht, en waar nodig bij te sturen.

Prognose nationaal

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) stelt jaarlijks een Klimaat- en Energieverkenning (KEV) op. Hierin wordt de stand van zaken geanalyseerd met betrekking tot het behalen van de klimaatdoelen. De KEV 2023 voorziet dat met uitvoering van het huidige klimaatbeleid, dat wil zeggen met vastgesteld, voorgenomen en geagendeerd beleid, de CO₂-reductiedoelen van Nederland mogelijk zullen worden gehaald. Naar verwachting zal de broeikasgastuitstoot in 2030 46 tot 57 procent zijn gedaald ten opzichte van 1990. Hiermee is het kabinetsdoel om in 2030 55 procent minder uit te stoten voor het eerst binnen bereik - in het regeerakkoord van de inmiddels

demissionaire regering is dit doel zelfs aangescherpt naar een reductie van 60 procent. Dit doel blijft voorlopig buiten bereik. Het PBL voorziet vooral meer concretisering de plannen die nu nog slechts op hoofdlijnen zijn uitgewerkt.

Prognose provincie Utrecht

Op grond van de resultaten uit de KEV 2023 wordt voor de provincie Utrecht een emissiereductie van 35 tot 46 procent voorzien in 2030. Dit is niet voldoende om de doelstellingen uit het Klimaatakkoord, laat staan hogere ambities, te halen. Dit betekent dat er in één of verscheidene sectoren, 'klimaattafels' genoemd in het Klimaatakkoord (Mobiliteit, Landbouw en landgebruik, Elektriciteit, Gebouwde omgeving en Industrie), aanvullend beleid en/of extra maatregelen nodig zijn. In de provincie Utrecht zijn Mobiliteit en de Gebouwde omgeving de grootste uitstoters.

Toelichting:

De afgelopen twee jaar zijn door uw Staten meerdere moties aangenomen die betrekking hebben op klimaat:

- Motie 33 - Drawdown voor provincie Utrecht (afgehandeld in 2022)
- Motie 74 - Organiseren van een expertsessie (afgehandeld in 2022)
- Motie 79 - 'Code Rood voor Klimaat, uitwerken op maat' (afgehandeld in 2023)
- Motie 117 - Organiseren van een klimaatop, samen met de gemeente Utrecht (on hold)
- Motie 100 - Klimaat centraal (lopend)

Motie 79 'Code Rood voor Klimaat, uitwerken op maat' en motie 100 'Klimaat centraal' roepen op om de concernbrede doelstelling voor een klimaatneutrale provincie steviger aan te zetten. Dit wordt gedaan in het programma Klimaat Centraal. De stand van zaken zal in de navolgende paragrafen worden toegelicht.

- Motie 79 'Code Rood voor Klimaat': In het voorjaar van 2022 hebben Provinciale Staten motie 79 'Code Rood voor Klimaat' aangenomen. Hierin hebben wij de opdracht gekregen een P&C-/PDCA-cyclus voor CO₂-reductie en -absorptie uit te werken en in te richten. Op 7 februari 2023 bent u hierover geïnformeerd met een Statenbrief (UTSP-1871515654-2183) en de bijgevoegde startnotitie 'P&C Reductie broeikasgassen' (UTSP-1871515654-2182). In de begroting voor 2024 is voor het eerst een klimaatparagraaf opgenomen. Dit instrument is blijvend en biedt inzicht in de prognoses voor en verwachte reductie van de broeikasgasuitstoot per klimaattafel. We onderzoeken of het mogelijk is de klimaatparagraaf volgend jaar uit te breiden met het onderwerp 'circulaire samenleving'. Wij beschouwen motie 79 hiermee als afgedaan.
- Motie 100 'Klimaat centraal': De activiteiten die hiervoor worden ontplooid worden verder toegelicht in de navolgende subparagrafen.

Klimaatplan

In het voorjaar van 2024 zal het klimaatplan Naar Netto Nul aan u worden aangeboden. Het plan beschrijft op welke wijze wij ons richten op de klimaatdoelen voor 2030, met daarbij een doorkijk naar 2050. In het plan worden concrete voorstellen gedaan voor:

- het geven van overzicht over alle klimaatactiviteiten, ingedeeld naar de klimaattafels Elektriciteit, Gebouwde omgeving, Landbouw & landgebruik, Industrie, Mobiliteit en de Provincie als voorbeeld;
- het verder ontwikkelen van de monitoringssystematiek zodat we scherpere en concretere doelen kunnen formuleren;
- een prognosemodel waarmee nieuwe klimaatvoorstellen/-maatregelen kunnen worden beoordeeld op hun impact;
- een transitiestrategie: hoe betrekken we belanghebbenden binnen en buiten de provincie bij de klimaatproblematiek?;
- het borgen van provinciale klimaatactiviteiten in de planning&controlcyclus en in onze financiële kaders;
- het identificeren van blinde vlekken in ons klimaatbeleid: waar kan de provincie meer doen om haar doelen te bereiken?

Ten behoeve van het klimaatplan is opdracht gegeven om de maatregelen uit het Drawdown-rapport verder uit te werken.

Op 31 januari 2024 staat een werksessie gepland over het concept-klimaatplan. Tijdens deze sessie halen we input bij u op over bijvoorbeeld de sturingsfilosofie, de rol van de provincie, de wijze waarop we willen versnellen, doelen en ambities etc.

(Bruikbaarheid van) provinciebrede informatievoorziening

In 2021 is de 'Klimaatmonitor provincie Utrecht v1.0' ontwikkeld (zie ook hiervoor www.klimaatinspiratieutrecht.nl). Hiermee richten we ons op het provinciebreed voortbrengen en delen van klimaatinformatie: onderdeel van de monitor is een informatief dashboard dat onze voortgang ten opzichte van de klimaatdoelen monitort. Het laat zien welke sectoren in welke mate bijdragen aan de klimaatimpact. Met behulp van dit instrument kunnen we de belangrijkste trends van de afgelopen jaren in de gaten houden en nagaan hoe de voortgang zich in verschillende sectoren ontwikkelt en of we op koers zitten om de (landelijke) reductiedoelen te halen.

Het is onze ambitie de klimaatmonitor door te ontwikkelen van informatief dashboard naar een sturingsinstrument. Dat wil zeggen dat we, naast het terugkijken naar de trends van de afgelopen jaren, ook een trendlijn (prognose) per jaar willen opnemen, gericht op het doel voor 2030 (55-60 procent emissiereductie van broeikasgassen) en verder.

We werken toe naar een update in het eerste kwartaal van 2024, die de vindbaarheid en bruikbaarheid van de klimaatmonitor verbetert: een betere presentatie van de gegevens en het geven van uitleg bij de cijfers. Ook worden bestaande data opnieuw geactualiseerd en voegen we in onderling overleg met gemeenten nieuwe data en functionaliteiten toe.

In IPO-verband vindt regelmatig overleg plaats over het uniform monitoren door provincies. In hetzelfde gremium wordt verkend hoe de monitoringstools verder kunnen worden ontwikkeld, bijvoorbeeld door aan te sluiten op de landelijke KEV-rapportage van het PBL. Er is vorig jaar vanuit IPO een opdracht gegeven aan het bedrijf Quintel Intelligence om een provinciale doorrekening te maken van deze KEV. Hierbij wordt samengewerkt met PBL. In samenwerking met andere provincies wordt gekeken of en hoe dit een vervolg te geven.

CO₂-beprijzing en -compensatie/opslag

In januari 2023 hebben wij besloten een nieuwe CO₂-verrekenprijs te gaan hanteren in maatschappelijke kosten-batenanalyses (mkba's) waarmee recht wordt gedaan aan de maatschappelijke kosten die zijn verbonden aan de uitstoot van broeikasgassen. Hierover hebben we u begin 2023 geïnformeerd met een Statenbrief (UTSP-1871515654-2105). Deze nieuwe CO₂-prijs van € 875,- per ton CO₂ is inmiddels doorgevoerd in de mkba-tool die wordt gebruikt voor infrastructurele projecten. Het onderwerp heeft brede belangstelling en wij hebben een groot aantal presentaties aan geïnteresseerde partijen gegeven over dit onderwerp.

In hetzelfde besluit hebben we aangegeven te onderzoeken hoe deze maatschappelijke kosten, ook wel 'social costs of climate change' (SCC), een bredere toepassing zouden kunnen krijgen in andere beleidskeuzes/-afwegingen of investeringsbeslissingen van de provincie. We kijken daarbij ook naar CO₂-compensatie en -opslag als mogelijke middelen om de reductiedoelstellingen te versnellen en te ondersteunen; hiervoor dient beleid te ontwikkeld. Het onderzoek naar de SCC-toepassingen is eind oktober afgerond; Klimaatverbond Nederland heeft hierover advies aan de provincie uitgebracht. Op basis hiervan wordt met de verschillende organisatiedomeinen de komende maandengesproken over a) meer bewustwording over dit onderwerp en b) mogelijke eerste pilots en toepassingen.

De provincie is ook met andere overheden in gesprek om maatschappelijke effectkosten onderdeel te maken van hun beleidsvorming en -uitvoering. Bij provincie Fryslân is in navolging van Utrecht een besluit hierover in voorbereiding en ook de Unie van Waterschappen overweegt deze wijze van rekenen door te gaan voeren. Deze gesprekken zullen de komende periode worden geïntensiveerd.

- Ons standpunt ten aanzien van CO₂-compensatie en -opslag zal in de eerste helft van 2024 vorm krijgen. Over besluiten ten aanzien informeren wij u met een Statenbrief.
- Naar verwachting kunnen we u in het najaar van 2024 informeren over de eerste resultaten van de bredere toepassing van SCC binnen de organisatie.

De provincie als voorbeeld

De provincie als voorbeeld vormt een zesde, eigen 'klimaattafel' waarmee onze organisatie aan haar partners en andere belanghebbenden laat zien welke bijdrage onze organisatie levert aan het tegengaan van (verdere) klimaatverandering. U heeft op in augustus het Uitvoeringsplan provincie als voorbeeld ontvangen. Er worden grote en kleinere stappen gezet om de bedrijfsvoering te verduurzamen. Het afgelopen halfjaar zijn navolgende zaken uitgevoerd:

- Om meer bewustwording onder medewerkers te creëren omtrent verantwoord opdrachtgeven en inkopen (het Manifest MVOI) is een eigen intranetpagina opgezet voor het toepassen van MVOI in de dagelijkse praktijk.
- De reiskostenregeling woon-werkverkeer is aangepast. Dit is een flexibelere regeling geworden die aansluit bij het hybride werken van de organisatie en die duurzaam en gezond reizen aantrekkelijker maakt. Het bestedingsdoel voor de fiets en de vergoeding voor groen autovervoer is verruimd. Vanaf volgend jaar begint fase twee, waarbij we met blijvende innovaties en tussentijdse bijstellingen werken aan zero-emissie woon-werkverkeer, conform de klimaatdoelstellingen voor 2030.
- De verdiepingen in het Huis voor de provincie die momenteel worden verbouwd krijgen standaard een eigen materialenpaspoort.
- De verlichting in het Huis voor de provincie is vervangen door LED.
- Tijdens de Nationale Klimaatweek (30 oktober t/m 5 november) is in het Huis voor de provincie een klimaatbewustwordingscampagne opgezet met lezingen, inspirerende voorbeelden en activiteiten.
- Daarnaast zijn diverse kleinere stappen genomen in het verduurzamen van onze bedrijfsvoering: alle provincie-medewerkers hebben een eigen, duurzame koffiebekers gekregen, de multifunctionals gebruiken inmiddels milieuvriendelijker papier; we hebben de NIKS-kaart geïntroduceerd als relatiegeschenk (NIKS is een donatie aan Greenpeace die je cadeau kunt doen), de catering bij vergaderingen en evenementen is nu standaard vegetarisch en alle tijdschriftabonnementen zijn opgezegd.

Interne coördinatie, communicatie en samenwerking

Om het draagvlak, de bewustwording en de kennis binnen de provincie ten aanzien van klimaat te vergroten, om uiteindelijk tot ander gedrag te komen, zijn de afgelopen periode diverse activiteiten ontplooid of in gang gezet:

- In ComOp!, het overleg van de communicatieadviseurs van de klimaat- en energieprogramma's, vindt iedere twee weken afstemming plaats over de communicatie rondom klimaatverandering/-aanpassing, energietransitie, netcongestie, milieu en circulaire samenleving.
- De provinciale internetpagina's 'Energie en Klimaat' zijn onlangs vindbaarder, overzichtelijker en toegankelijker gemaakt.
- In september is gestart met de intranetgroep Duurzaamheid. Hier kunnen collega's meerdere opgaven vinden die zich inzetten voor een duurzame provincie Utrecht: Biodiversiteit, Energietransitie, Netcongestie, Klimaatadaptatie, Klimaatmitigatie en de Voedselagenda. De groep deelt informatie en met nieuwsberichten en evenementen wordt de organisatie geënthousiasmeerd en op de hoogte gehouden van ontwikkelingen.
- Eenmaal per maand wordt op een donderdag een laagdrempelig event georganiseerd in het UtrechtLab onder de titel 'Duurzame Donderdag'. Dit wordt afwisselend gedaan door verschillende duurzame opgaven.
- De afgelopen maanden is met een doorlopende intranetcampagne, ondersteund met video's, interviews en sprekende voorbeelden, aandacht besteed aan diverse bedrijfsvoeringsthema's waarin al wordt gewerkt aan CO2-reductie. Tot nu toe zijn de koffiebekers, de catering, het afval, de panden, het woon-werkverkeer en inkoop aan bod gekomen.

Financiële consequenties:

Nee, want er is in de begroting in voorzien.

In de doelenboom van de begroting is onder H9.7 'Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief' doel 9.7.3 opgenomen: 'De transitie naar een klimaatneutrale samenleving wordt concernbreed beter verankerd en gemonitord'. Hiervoor is een budget toegekend van € 250.000 voor 2024.

Daarnaast krijgt elke provincie extra financiële middelen: deze zogenaamde CDOKE-Rijksmiddelen voor uitvoering van het Klimaatakkoord komen ten goede aan het aantrekken of vrijmaken van tijdelijke capaciteit voor uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. Klimaat Centraal ontvangt in 2024 € 212.000 aan CDOKE-middelen.

Er zijn geen financiële consequenties verbonden aan het uitvoeren van de moties. Hierin is reeds voorzien met de Kaderbrief 2021-2024 en de lopende begroting.

Vervolgprocedure / voortgang:

We informeren u twee keer per jaar met een Statenbrief over de voortgang. In het voorjaar van 2024 zal het klimaatplan aan u worden aangeboden en komen wij met een voorstel hoe we u gaan informeren over de voortgang.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen